

побащим, козел”, който произлиза от стадиално по-ранната фигура на „старокя”, „стари сват” (вж. Иванова 1984: 171). Според Р. Иванова той поваря обредните функции и задължения на вуйчото като покровител/наставник на племенника (ср. Елчинова 1989: 116). Стари сват играе основна роля в целия сватбен ритуал: той е избран от свекъра, носи оруглицата, калесва невестата, пази младоженката от похищение, яхнал кон, със сватбеното знаме в ръка, той води сватбата от момковия до моминия дом и плаща откупа за невестата (Маринов 1984: 459-471). Тъкмо в дома на момата той купува от нейните дружки червен петел, който става негов основен атрибут в сватбената обредност. Петелът е снабден с предметни елементи, които символично го превръщат в кон, ат: кърпа за чул, венци от пуканки и чушки за златна юзда. С този петел старокят води хорото. „Юздите” на петела-кон се правят от люти чушки, които вероятно са мислени като стимулиращи агресията и сексуалността.

След обстоен и задълбочен анализ на функциите и семантиката на „петела-кон”, М. Николова стига до извода, че този образ е „ритуален двойник на невестата”. Според Г. Краев (2003; 2012) петелът, който се продава от момини, е травест. Ритуалното продаване – синоним на ритуалната кражба, е необходимо, за да се узакони притежанието на новия собственик: петелът минава от рода на младоженката в рода на младоженека. Затова в обредната система на сватбата има толкова много действия от типа „откупуване=крадене”. Този червен петел, травестиран/метаморфозизиран в кон, вероятно е конят, на който следва да бъде открадната/откупена невестата. В този смисъл той е тъждествен на Троянския кон – дървен симулакр, който трябва да бъде вкаран през крепостната врата в Троя, за да бъде отвлечена (върната обратно) невестата Елена (Маразов 2009). Следователно, петелът-кон не е само двойник на невестата, той е по-скоро орнитоморфно копие на „зложника” от българската сватба, медиаторът в цялата сватбена обредност. И самото купуване се разиграва пред портите на момини – на границата, точно както Троянският кон е оставен пред крепостните врати на Троя. Показателно е, че идеята за троянския симулакр е предложена от Одисей, който в античната поема играе ролята на старойката/зложника или на девера – субститут на младоженеца. Нали Одисей, предрешен като просяк, влиза в Троя, но Елена го „познава”, изкъпва го и го гощава, т.е. символично встъпва в брак с него. Показателно е, че героят отново се дегизира като просяк (ср. с парцаливите дрехи, в които се предreshват момците в българската сватба),